

Kobani: *de* **SYRISCHE** revolutie *en de* **KOERDISCHE** beweging

GILBERT ACHCAR,
JOSEPH DAHER,
HARALD ETZBACH,
KAMRAN MATIN,
DANIEL PRINCEN,
FLORIAN WILDE

Kobani: de Syrische revolutie en de Koerdische beweging

Met uitzondering van de inleiding en de artikelen van Gilbert Achcar en Daniel Princen zijn de teksten in deze brochure eerder verschenen op de site van Grenzeloos. De in de kop vermelde datum is de oorspronkelijke datering van de artikelen.

Gilbert Achcar groeide op in Libanon en doceert politieke wetenschappen aan de School of Oriental and African Studies in Londen. Hij schreef diverse boeken over het Midden-Oosten en heeft een blog op Znet. Grenzeloos publiceert regelmatig artikelen van hem.

Joseph Daher is lid van de organisatie *Syrische Revolutionair Linkse Stroming* en heeft een blog op [blogsyrifreedomforever.wordpress](http://blogsyrifreedomforever.wordpress.com). Ook zijn artikelen worden regelmatig op Grenzeloos gepubliceerd.

Daniel Princen is medewerker van Grenzeloos.

Florian Wilde is historicus en is werkzaam bij het Instituut voor Sociale Analyses van de Rosa Luxemburg Stichting en was van 2012 tot 2014 lid van de landelijke leiding van de Duitse partij Die Linke. Het hier gepubliceerde artikel is vertaald uit *International Viewpoint*, een eerdere kortere versie verscheen in het Duitse tijdschrift *Marx21*.

Harald Etzbach is een Duitse journalist en fotograaf. Het hier gepubliceerde artikel verscheen oorspronkelijk in *SoZ Socialistische Zeitung*.

Kamran Matin is geboren in Oost-Koerdistan in Iran en doceert moderne geschiedenis van het Midden-Oosten en theorie van de internationale betrekkingen aan de universiteit van Sussex. Het hier gepubliceerde interview verscheen oorspronkelijk op de website DIHA.

Dit is een uitgave van grenzeloos www.grenzeloos.org

Deze brochure is te bestellen door €4,- over te maken op rekening NL25INGB0005571638 t.n.v Grenzeloos o.v.v. brochure Kobani. Geef duidelijk aan op welk adres u de brochure wenst te ontvangen. Wilt u meerdere exemplaren bestellen neem dan even contact met ons op via redactie@grenzeloos.org

Prijs: € 2,50

layout: Fleur Heinze

Inleiding, november 2014

Vorig jaar bracht Grenzeloos de brochure 'Links en de Syrische revolutie' uit. De schrijvers van de artikelen in die brochure betoogden dat de Syrische revolutie een volksbeweging was die streefde naar zelfbeschikking. Nu, eind 2014 duurt de strijd in Syrië voort en hebben fundamentalistische krachten steeds meer invloed verworven met als meest opvallende voorbeeld de opkomst van Islamitische Staat (IS). Jihadistische bewegingen als IS of aan Al Qaida gelieerde groepen als Jabhat Al-Nusra staan tegenover de progressieve uitgangspunten van de Syrische en Arabische revoluties die begonnen als volksopstanden voor vrijheid en sociale rechtvaardigheid. Toch zijn dit soort bewegingen steeds meer het beeld van de oppositie in Syrië gaan bepalen.

De artikelen in deze brochure behandelen de evolutie van de Syrische opstand, met bijzondere aandacht voor de rol van de Koerdische beweging. De belegering van de Koerdische stad Kobani door IS heeft wereldwijd de aandacht getrokken. Dankzij de Syrische revolutie heeft de Koerdische beweging in delen van Syrië, waaronder in Kobani, de kans gekregen om autonome structuren van zelfbestuur op te bouwen. Deze structuren verdienen solidariteit en steun in hun strijd tegen reactionaire groepen als IS.

In het eerste artikel in de brochure gaat Daniel Princen in op de Koerdische strijd en de verschillende Koerdische organisaties. Daarna schetst Gilbert Achcar hoe de Syrische revolutie verband houdt met de opstanden en omwentelingen in de rest van de regio. Aan de huidige instabiliteit ligt het falen van het oude regime om een uitweg te vinden uit sociaaleconomische stagnatie ten grondslag. Zolang er niet zo'n uitweg gevonden is, stelt Achcar, zal de situatie geen nieuw evenwicht kunnen vinden.

In de derde tekst schetst Florian Wilde de evolutie van de belangrijkste stroming van Koerdisch links, de PKK en haar zusterorganisaties, en hun rol in de Koerdische beweging. Wilde pleit ervoor dat links zich verzet tegen het verbod op de PKK als terroristische organisatie.

Harald Etzbach plaatst de verdediging van het democratische experiment in de Koerdische regio in Noord-Syrië in de context van de opstand in de rest van het land. Etzbach betoogt dat het experiment in de Koerdische gebieden alleen kans van slagen heeft in combinatie met progressieve krachten in de rest van Syrië. In het artikel 'Kobani, de Koerdische zaak en de Syrische revolutie: een gedeeld lot' verdedigt Joseph Daher van de Syrische Revolutionair Linkse stroming een vergelijkbare opvatting.

Midden-Oosten expert Kamran Matin plaatst de ontwikkelingen in de Koerdische regio Rojava in historisch perspectief. Hij bespreekt de rol van mogendheden als de Verenigde Staten en Turkije en de recente ontwikkelingen in Rojava.

Ten slotte herdrukken we in deze brochure de verklaring 'Solidariteit met Kobani! Steun het Koerdische verzet!' waarin linkse organisaties oproepen tot solidariteit met de Koerdische bevrijdingsstrijd.

De Koerdische strijd in Syrië

Daniel Princen, 13 november 2014

De Koerden zijn altijd een doorn in het vlees van het Syrische regime geweest. Net zoals in Irak onder Saddam Hussein, heerst in Syrië de Baath-partij, een partij die voorstander is van een pan-Arabisch nationalisme, samengevat in de partijslogan 'één Arabische natie met een onsterfelijke missie'. De Koerden, een minderheid met een andere taal en cultuur, passen niet in dat plaatje. In Syrië wonen zij vooral in het noordoosten, in een gebied dat Koerden 'Rojava' noemen: 'West-Koerdistan'. Met tussen de 2 en 2,5 miljoen zijn de Koerden de grootste minderheid in Syrië. Ze maken meer dan tien procent uit van de totale bevolking. In de jaren zestig werd duizenden Koerden hun Syrische paspoort afgenomen om te voorkomen dat zij een meerderheid zouden vormen in noordoost Syrië. De Baath partij verhuisde 'Arabische' Syriërs naar het noordoosten en verbood de Koerdische taal, scholen, namen en tradities.

In 2004 brak in de stad Qamishli een Koerdische opstand uit tegen deze onderdrukking. De opstand begon toen tijdens een voetbalwedstrijd supporters van een Arabisch team met portretten en spreekkoren de Iraakse dictator Saddam Hussein prezen. Eind jaren negentig had Saddam Hussein een Koerdische opstand in Noord-Irak met bruto geweld onderdrukt. Tijdens deze 'Anfal-campagne' werden op grote schaal Koerdische burgers het doelwit van het Iraakse leger. Volgens Human Rights Watch vermoordde het Iraakse leger tussen de 50.000 en 100.000 Koerdische burgers. Beelden van het met gifgas aangevallen Halabja gingen de wereld over en speelden een belangrijke rol in het creëren van een gedeelde Koerdische identiteit en betrokkenheid over de landsgrenzen heen. Syrische ordetroepen doodden tientallen mensen bij het neerslaan van de opstand terwijl het in de rest van Syrië rustig bleef. Het versterkte de indruk van veel Koerden dat ze er alleen voor staan.

Toen in 2011 ook in Syrië protesten uitbraken sloten Koerden zich daarbij aan. Deze protesten waren vooral grootschalig op vrijdagen, na het gebed in de moskee. Twintig mei 2011 werd door oppositiegroepen de 'vrijdag van Azadi' gedoopt – *azadi* is Koerdisch voor vrijheid. Het regime van Assad is echter bedreven in het tegen elkaar uitspelen van verschillende bevolkingsgroepen. Stateloze Syrische Koerden kregen Syrische paspoorten aangeboden in een poging om de gemeenschap te paaieren. De aanvankelijke vreedzame protesten werden met dodelijk geweld aangevallen door het regime en naarmate het aantal gedode burgers toenam waren steeds meer

oppositiegroepen gedwongen zelf ook de wapens op te nemen. Jihadistische groeperingen gingen in deze fase een steeds belangrijkere rol spelen. In tegenstelling tot de progressieve en seculiere activisten die eerder het voortouw hadden genomen, konden de jihadi's op materiële en financiële steun rekenen van internationale fundamentalistische netwerken. Westerse overheden beperkten de steun voor de progressieve oppositie tot vrome woorden en links was te zwak om een verschil te maken – of koos, zoals verschillende progressieve regeringen in Latijns-Amerika, zelfs de kant van Assad. Zijn regime liet ondertussen duizenden jihadi's vrij terwijl democraten werden gearresteerd, gemarteld en vermoord. De Syrische oppositie werd zo steeds meer gedomineerd door islamitische fundamentalisten.

In juli 2012 trok het Syrische leger zich grotendeels terug uit Rojava en is nu nog slechts aanwezig in Qamishli. Dit was een pragmatische keuze van het regime om het aantal fronten waarop het moest vechten te beperken. De Koerdische beweging was ondertussen steeds sceptischer geworden over de rest van de Syrische oppositie. Dat de regering van de Turkse president Recep Tayyip Erdoğan zich ontpopte tot steunpilaar van de rebellen wekte bij de Koerden ook geen vertrouwen. Erger nog was dat lange tijd de Syrische Nationale Coalitie (SNC), de groepering die formeel leiding geeft aan het Vrije Syrische Leger (VSL), aanvallen van jihadistische groepen op de Koerden weigerde te veroordelen, terwijl het wel de activiteiten van ISIS veroordeelde. In de ogen van de jihadi's zijn de seculiere Koerden afvalligen. In de praktijk is het VSL onderling erg verdeeld en eenheden van het VSL hebben samen met jihadi's als Jabhat Al-Nusra Koerden aangevallen, en bijvoorbeeld de VSL-commandant Abdul-Jabbar al-Aqidi sprak in het verleden over ISIS als 'broeders'. Bovendien erkent de SNR het Koerdische recht op zelfbeschikking niet. Op dit moment werken eenheden van het VSL en de YPG samen in de verdediging van Kobani maar de samenwerking met het VSL als geheel verloopt nog steeds zeer moeilijk.

Grof gezegd zijn er twee tendensen in de Koerdische beweging. Een is een stroming die politiek conservatief is en zich baseert op Koerdische tradities. In Irak wordt deze stroming vooral vertegenwoordigd door de Koerdische Democratische Partij (KDP) van Massoud Barzani. De KDP is de-facto de regeringspartij van Noord-Irak en heeft goede banden met de Turkse regering van Erdogan. In Syrië wordt deze stroming vertegenwoordigd door het Koerdische Nationaal Congres (KNC), in theorie een coalitie van meer dan een dozijn Koerdische partijen.

De andere stroming in de Koerdische beweging heeft een radicalere opvatting van zelfbestuur en streeft - geïnspireerd door socialistische ideeën - niet alleen naar nationale zelfbeschikking maar ook naar progressieve veranderingen in de Koerdische gemeenschap. Deze stroming wordt vertegenwoordigd door de PKK (*Partiya Karkerên Kurdistan*, Koerdische Arbeiderspartij) in Turkije en haar zusterorganisaties in Iran, PJAK (*Partiya Jiyana Azad a Kurdistanê*, Partij van Vrij Leven van Koerdistan), en in Syrië de PYD (*Partiya Yekîtiya Demokrat*, Democratische Unie Partij). In Turkije blijft de PKK een tegenstander van de Turkse regering, ook al is er een (wankel) staakt-het-vuren van kracht tussen de PKK en de Turkse regering.

Het KNC is lid van de Syrische Nationale Coalitie. De PYD is aangesloten bij een ander oppositie-blok, het *National Coordination Committee for Democratic Change* (NCC). De relaties tussen de twee blokken zijn zeer slecht. Het NCC eiste tot september 2012 niet het vertrek van Assad maar slechts hervormingen van zijn regime en wijst de gewapende opstand, die het beschouwt als gedomineerd door jihadi's, af. In tegenstelling tot de SNC wijst de NCC alle buitenlandse interventie af, en is zij voorstander van 'dialogo' met het regime van Assad.

De SNC en andere delen van Syrische oppositie betichtten de NCC daarom van collaboratie met het regime. Vergelijkbare verwijten zijn gemaakt aan het adres van de PYD. De PYD wijst deze beschuldigingen als propaganda van de hand. De politieke verschillen tussen de twee vleugels van de Koerdische beweging leidden tot het ten onder gaan van een overeenkomst die ze in 2012 op aandringen van Barzani gesloten hadden. De andere Koerdische partijen beschuldigden de PYD ervan de politieke macht in Rojava te willen monopoliseren.

Sinds het terugtrekken van de troepen van Assad heeft de PYD een pragmatische koers gevaren. De keuze van de PYD om te voorkomen dat ze een nieuw front moest openen tegen het Syrische regime betekende dat ze verschillende malen repressief optrad tegen het KNC en andere krachten die juist wel vanuit de Koerdische gebieden de strijd aan wilden binden met Assad. Maar dit betekent nog niet dat de beschuldigingen aan het adres van de PYD dat ze samenwerkt met het regime waar zijn. De PYD spreekt zich uit tegen het regime van Assad en in een recent interview stelde Salih Muslim, de

voorzitter van de PYD, dat 'sinds 17 september 2011 de PYD oproept tot de val het regime en haar symbolen'.¹

Het zwijgen van de SNC over jihadistische aanvallen op de Koerden en hun weigering zich duidelijk uit te spreken voor de rechten van de Koerden heeft ook andere Koerdische activisten doen kiezen voor de PYD. In 2011 verwoordde Muslim de scepsis van de PYD over de Syrische oppositie als volgt; 'de heersende machten in Damascus komen en gaan. Voor ons Koerden is dat niet zo belangrijk. Wat belangrijk is dat wij als Koerden opkomen voor ons bestaan. Het huidige regime accepteert ons niet, net zomin als degenen die potentieel aan de macht zullen komen'². Sheruan Hassan, een diplomatieke vertegenwoordiger van de PYD in Europa, heeft verschillende malen verklaard dat er volgens hem geen werkelijke Syrische oppositie bestaat behalve de jihadi's.

Sinds het begin van de opstand heeft de PYD prioriteit gegeven aan de opbouw van autonome structuren in Rojava. In Rojava werkt de PYD samen met andere Koerdische groeperingen en niet-Koerden als de Assyriërs die het hielp in de strijd tegen jihadi's. In november 2013 verkondigde de PYD de autonomie van drie kantons met zelfbestuur: Afrin, Kobani (Ayn al-Arab), en al-Hasake. Op deze manier heeft de PYD vooruitgang geboekt, ook al werd zij lange tijd buitengesloten van internationale besprekingen. Zo was de PYD geen deel van Genève II, de besprekingen tussen het regime en oppositiekrachten begin 2014. De Syrische Nationale Coalitie was er tegenstander van dat de Koerden als zelfstandige delegatie deel zouden nemen: in plaats daarvan zouden zij zich aan moeten sluiten bij de rest van de oppositie. De Verenigde Staten nam hetzelfde standpunt in en hebben, in het aangezicht van het Koerdische streven naar zelfbestuur, benadrukt dat zij voorstander zijn van het in stand houden van de eenheid van de Syrische staat.

De afgelopen maanden en vooral de aanhoudende aanvallen van jihadistische groepen op Rojava tonen dat de Koerdische beweging zich niet langer kan isoleren van ontwikkelingen in de rest van het land.

¹ Salih Muslim Muhammad, chairman of the PYD: 'We are free and independent, and we are pursuing our own strategy' online op Kurdwatch [http://www.kurdwatch.org/syria_article.php?aid=2846&z=en&cure=240].

² Salih Muslim Muhammad, chairman of the PYD: 'Turkey's henchmen in Syrian Kurdistan are responsible for the unrest here', online op Kurdwatch [<http://www.kurdwatch.org/html/en/interview6.html>]

Overlappende contrarevoluties in Syrië

Eric Ruder, Gilbert Achcar, 16 januari 2014

De strijd in Syrië is deel van de instabiliteit die volgde op de implosie van de oude despotische regimes in 2011. De chaotische burgeroorlog, met wisselende allianties en actoren die elk hun eigen doel nastreven, is deel van wat Midden-Oosten expert Gilbert Achcar omschrijft als een langdurig revolutionair proces. In een interview van begin 2014 met Eric Ruder voor SocialistWorker.org omschreef hij de situatie in Syrië als volgt:

'Syrië is een tragisch voorbeeld van een van de karakteristieken van de Arabische opstanden: dat ze worden geconfronteerd met meerdere, elkaar overlappende contrarevoluties. Revolutionaire bewegingen worden natuurlijk altijd geconfronteerd met de contrarevolutie van het zittende regime maar in deze regio is dit nog maar het begin.

'Naast de contrarevolutionaire rol van de staat, is er de regionale contrarevolutionaire rol van de olie-koninkrijken van de Iraans-Arabische Golf en daarenboven is er de internationale contrarevolutie, in deze regio in de eerste plaats vertegenwoordigd door de VS. Maar in het geval van Syrië zijn er ook de steunpilaren van het regime, Rusland en Iran.

'Deze lokale, regionale en internationale contrarevolutionaire krachten zijn niet de enige bedreiging. Er is een factor die nog kwaadaardiger is: een deel van de krachten die ontstonden tijdens de opstand en leken deel uit te maken van de revolutie heeft een reactionaire agenda. Ik spreek hier over de islamitische fundamentalisten. Of het nu gaat om de Moslim Broeders, de salafisten of willekeurige welke jihadistische groep, deze bewegingen zijn allemaal gegroeid sinds de jaren 70 en 80.

[...]

'In 2011 heeft de VS in wezen de gok gewaagd dat deze conservatieve krachten konden helpen om van binnenuit de revolutionaire dynamiek te ondermijnen. Ook met een combinatie van repressie, hervormingen en inkapselen van de bewegingen waren de lokale regimes hier immers niet in geslaagd.

'In het geval van Syrië heeft de VS dezelfde strategie gehanteerd als in Egypte en elders – ze willen de revolutionaire beweging intomen binnen voorgeschreven grenzen. Hier beroepen ze zich op de lessen van Irak. In Washington denkt men nu dat de Bush regering de foute

keuze gemaakt heeft, dat het had moeten kiezen voor een 'Saddamisme zonder Saddam' – met andere woorden: het in stand houden van de Baath-partijstaat en de structuren van het oude regime maar zonder Saddam Hussein aan de top.

'Dit is het plan van de VS voor Syrië: Assadisme zonder Assad. Dit is wat ze nastreven in elk land waar de beweging zo sterk is dat het voortbestaan van het oude regime onmogelijk wordt.

[...]

'In Syrië hebben het regime en de olie-monarchieën een gedeeld belang bij het ondermijnen van het democratische karakter van de opstand en het laten overnemen daarvan door islamitische fundamentalisten.

'Voor de Golfstaten is een democratische en progressieve opstand in Syrië – of waar dan ook – een gevaarlijke bedreiging. Daarom steunen ze als ze kunnen altijd het oude regime, zoals in Egypte of zoals in Bahrein waar ze zelfs militair ingrepen om de monarchie in het zadel te houden.

'Maar in de gevallen waarin ze het regime niet rechtstreeks kunnen steunen, is de tweede optie om de beweging over te nemen en te ontdoen van haar progressieve potentieel. Islamitische fundamentalisten zijn hier heel geschikt voor omdat ze ideologisch helemaal geen bedreiging zijn voor de olie-monarchieën. Ze zijn ideologisch vooral geen bedreiging voor het Saudische koninkrijk wiens officiële ideologie de meest reactionaire, fundamentalistische interpretatie van islam is.

'Het Syrische regime wenste ook dat dergelijke bewegingen de opstand zouden domineren, als vijanden geeft het aan hen de voorkeur. De invloed van fundamentalisten in de beweging stoot een groot deel van de bevolking af en weerhoudt het westen ervan de opstand te steunen. Dit verklaart waarom het regime een paar maanden na het begin van de opstand in 2011 meer dan 1000 jihadi's vrijliet uit de gevangenis. De bedoeling was dat de islamitische fundamentalisten sterke invloed zouden krijgen in de opstand zodat deze krediet zou verliezen.

'Het Syrische regime en de Golfstaten hebben dus verschillende doelen maar deelden een strategie en het resultaat is hetzelfde. Beide hebben er belang bij dat fundamentalisten de beweging domineren.

'En voor het Syrische regime was dit een manier om de VS er van te weerhouden de opstand te steunen. Hoe succesvol deze strategie

was blijkt uit hoe weinig geneigd Washington is geweest om daadwerkelijke steun te geven aan de opstand behalve vage verklaringen en zeer beperkte materiële middelen.

'Washington is bovenal bevreesd voor een radicalisering van de situatie en de potentiële destabilisering van de Golfregio waar de VS grote belangen heeft – vanwege olie natuurlijk. De VS heeft er daarom helemaal geen probleem mee dat het Syrische regime intact blijft.'

Kan deze dynamiek nog veranderen?

'De situatie in Syrië is zeer tragisch. De Syrische bevolking is uitgeput. Er zijn 200.000 mensen gedood, ontelbare gewonden en miljoenen mensen hebben hun huis moeten verlaten, vluchtelingen leven onder afschuwelijke omstandigheden. Dit is een humanitaire ramp van catastrofale omvang.

'Progressieve krachten in Syrië zijn behoorlijk geïsoleerd terwijl de andere krachten hun eigen beschermheren hebben: het regime krijgt grootschalig steun uit Rusland en Iran, en de fundamentalisten ontvangen steun en geld uit de Golf. De situatie ontwikkelt zich op zo'n manier dat pessimistische vooruitzichten begrijpelijk zijn.

'Maar ook in Syrië is het belangrijk om verder te kijken. We moeten niet vergeten dat de omwenteling van de militaire krachtsverhoudingen in het voordeel van het regime relatief recent is. Tot een paar maanden geleden verloor het regime terrein en wel in zo'n tempo dat Iran besloot grootschalig in te grijpen. Duizenden strijders uit Irak en van Hezbollah uit Libanon werden naar Syrië gestuurd om het regime te redden. Dit stelde het regime in staat het tij te keren en in de tegenaanval te gaan en tegelijkertijd werden islamitische krachten steeds zichtbaarder in de gewapende oppositie.

'Net zoals in het begin van de opstand bestaat er nog steeds een potentieel voor een nieuwe democratische en progressieve beweging. Deze beweging bestaat nog. De Syrische bevolking heeft zich niet laten verleiden door de fundamentalistische krachten.

'Zolang als er een gewapend conflict is, zullen degene met de middelen daarvoor de boventoon voeren. Maar op een gegeven moment zal de gewapende strijd ophouden en de sociaaleconomische crisis en de sociale behoeften van de mensen die in de eerste plaats de revolutie begonnen zullen weer een rol spelen. Het progressieve, democratische potentieel is vrij sterk in Syrië en de regio als een geheel.'

Wat blijft van de 'Arabische lente'?

Gilbert Achcar, 6 februari, 2014

In het huidige tijdsgewricht - waarin mensen steeds korter van geheugen en kortzichtiger lijken te worden - is het modieus om, in de woorden van het liedje van Charles Trenet te vragen "What remains of those beautiful days?" De euforie van 2011 heeft plaats gemaakt voor de melancholie van mensen die teleurgesteld zijn in de revolutie, of zelfs voor de stompzinnige tevredenheid van supporters van het oude regime die vanaf het begin stelden dat de opstanden slechts tot ellende zouden leiden.

Laten we met de tweede stelling beginnen. Het idee dat de zeer verwerpelijke, despotische regimes een verdedigingslinie waren tegen 'islamistisch extremisme', is vergelijkbaar met het idee dat alcoholisme helpt tegen lever-aandoeningen. De huidige manifestaties van religieus extremisme zijn het resultaat van een trend die al decennialang aanhoudt en die op directe en indirecte wijze geproduceerd werd door de regimes die in 2011 implodeerden.

Kijken we bijvoorbeeld naar Syrië. Het hoeft niet te verbazen dat de omvorming van het leger tot de Pretoriaanse garde van het op religieus sektarisme gebaseerde regime van Hafez el-Assad leidde tot de groei van sektarische afkeer binnen de meerderheid. Stellen we ons eens voor dat de Egyptische president een Kopt was, dat zijn familie de economie van het land domineerde, dat driekwart van de officieren van het Egyptische leger ook Kopt was en dat de elitetroepen van het Egyptische leger bijna honderd procent uit Kopten bestond. Zou het dan verbazing wekken dat het 'islamistisch extremisme' floreerde in Egypte? Vervangen we Kopten door Alawieten, dan is dit wat gebeurde in Syrië waar het percentage Alawieten vergelijkbaar is met Kopten in Egypte: ongeveer 10 procent.

Alleen mensen met een gebrek aan informatie weten nog niet dat Bashar al-Assad welbewust soennitisch jihadisme aanmoedigde door hun inmenging in Irak ten tijde van de Amerikaanse bezetting te faciliteren en door in 2011 duizenden jihadi's vrij te laten uit de gevangenissen terwijl het regime duizenden democratische Syriërs bruto onderdrukte en arresteerde. De wildgroei van extremistische fundamentalisten in het Midden-Oosten is de rampzalige erfenis van de rivaliserende Baath-dictaturen van Syrië en Irak, van de Amerikaanse bezetting van Irak en de rivaliteit tussen de twee voornaamste vertegenwoordigers van islamistisch fundamentalisme

in de regio: het Wahabitische Saudische koninkrijk en de Khomeinistische Iraanse republiek. Elke politieke opstand brengt hevige destabilisatie voort en te midden daarvan woekeren vormen van fundamentalisme. Als een gezwel verwijderd wordt, loopt de pus weg – dat betekent nog niet dat het beter zou zijn geweest het gezwel niet te verwijderen.

Om terug te keren naar de beginvraag: wat resteert van de Arabische lente? Het antwoord is eenvoudig: het revolutionaire proces in de regio staat nog aan het begin. Het zal nog vele jaren, zelfs decennia, duren voordat de schokgolf die het gevolg was van de onttaking van de gecorrumpeerde regionale orde plaats zal maken voor nieuwe stabiliteit. Daarom was de term Arabische lente vanaf het begin onjuist: het was een illusie te denken dat de regionale opstand slechts gedreven werd door een verlangen naar democratie dat gelest zou kunnen worden met vrije verkiezingen.

Dat kan je alleen geloven, als je negeert dat de drijvende kracht van de sociale explosie van 2011 sociaaleconomisch was: decennialang was de ontwikkeling van de regio geblokkeerd, wat vooral onder jongeren en afgestudeerden tot hoge werkloosheid leidde. Hieruit volgt dat het revolutionaire proces dat in 2011 begon pas zal eindigen als er een oplossing gevonden wordt voor deze economische misère – een oplossing die zowel progressief als regressief zal kunnen zijn want een goede afloop is helaas geen zekerheid!

Onheilsprofeten spraken al van een 'islamistische winter' in Tunesië en Egypte maar ook deze was al snel voorbij. Het falen van de regeringen van Ennahda in Tunesië en van de Moslimbroeders in Egypte is in de eerste plaats te wijten aan hun onvermogen om, in een context van groeiende werkloosheid, oplossingen te vinden voor de sociaaleconomische ellende. Dit falen was te voorzien en was voorzien. Net zo goed kan men nu voorspellen dat de herstel van het oude regime door generaal Sissi in Caïro om dezelfde redenen zal falen. Dezelfde oorzaken leiden tot dezelfde gevolgen, vergelijkbaar economisch bewind leidt tot vergelijkbare resultaten.

De Arabische opstand kan alleen tot een werkelijke modernisering van de Arabische samenlevingen leiden als er nieuwe koplopers opstaan, leiders die de progressieve ambities van de miljoenen jonge rebellen van 2011 vertegenwoordigen. Slechts op die voorwaarde zal het revolutionaire proces erin slagen een eigen pad te vinden, weg van het oude regime en de reactionaire opposities die erdoor werden voortgebracht.

De Koerdische bevrijdingsstrijd en de PKK

Florian Wilde, 3 november 2014

In de strijd tegen IS steunen westerse mogendheden verschillende Koerdische organisaties. Maar de grootste Koerdische organisatie, de PKK, is nog steeds verboden. Dit artikel, oorspronkelijk verschenen in het Duitse tijdschrift Marx21, bespreekt de actuele ontwikkelingen in Koerdistan, de Koerdische bevrijdingsbeweging en het verbod op de PKK.

Augustus 2014: terroristische milities onder leiding van de 'Islamitische Staat' (IS) overvallen een regio in Noord-Irak nabij de grens met Syrië. Het gebied wordt bevolkt door Yezidi's, een duizenden jaren oude, monotheïstische, etno-religieuze Koerdische minderheid. Hele divisies van de Peshmerga, de strijdkrachten van de autonome Koerdische regering van Noord-Irak, vluchten weg zonder een schot te lossen. De Yezidi's smeken de Peshmerga om hun wapens achter te laten zodat zijzelf tenminste een kans hebben zich te verdedigen, maar de Peshmerga weigeren. Tienduizenden Yezidi's zijn gedwongen de bergen in te vluchten. Achterblijvers worden het slachtoffer van verbijsterend genocidaal geweld; duizenden worden vermoord, honderden levend begraven, en talloze Yezidi vrouwen worden verkracht, ontvoerd en tot slaaf gemaakt. Om zout in de wonde te wrijven, plunderen en vernielen IS-strijders heiligdommen van de Yezidi's.

Maar zelfs voor de mensen die wisten te ontsnappen dreigde een humanitaire catastrofe. De vluchtende Yezidi's waren omsingeld door IS en zaten vast in de bergen, met kleine hoeveelheden voedsel en water en in enorme hitte. In de steek gelaten door de rest van de wereld, leek hun een zekere dood te wachten – totdat onverwachte versterkingen arriveerden: eenheden van de Volksbeschermingseenheden (PYG in de Koerdische initialen) braken door IS linies in Noord-Syrië, terwijl guerrilla's van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) oprukten vanuit het noorden en strijders van hun Iraanse zusterorganisaties PJAK (Partij van Vrij Leven van Koerdistan) uit het oosten. De Koerdische strijders slaagden erin een ontsnappingsroute te openen waardoor tienduizenden konden ontsnappen naar bevrijde Koerdische gebieden in Noord-Syrië. Pas dagen na die ontsnapping begonnen de Amerikaanse bombardementen en de daarmee gepaard gaande operaties van de Peshmerga. Ontsnapte Yezidi's verklaarden herhaaldelijk aan

westerse journalisten dat niet de VS maar 'God en de PKK' hen gered hadden.

De Koerden uit Noord-Syrië schoten de Yezidi's te hulp terwijl zij zich ook in hun eigen gebied moesten verdedigen tegen IS. De betreffende Noord-Syrische Koerden staan onder het bevel van de Democratische Unie Partij (PYD), een zusterorganisatie van de PKK. PYD troepen sloten zich aan het begin van de Syrische revolutie aan bij de opstand en verwijderden de troepen van Assad uit de noordelijke delen van het land. Aansluitend verklaarden zij zich neutraal in de uitgebroken burgeroorlog en beperkten zij zich tot verdediging van hun eigen gebied. In dit gebied begonnen de Koerden een zelf-georganiseerde, democratische vorm van zelfbestuur te creëren die uniek is in de wereld.

In dit gebied, Rojava genoemd, heeft het parlement vaste quota die de deelname en participatie van vrouwen in het parlement en op alle niveaus van de overheid regelen. Voor etnische en religieuze minderheden gelden vergelijkbare regels. Ter verdediging van de regio werd de niet-sektarische, partij-overstijgende militie YPG gevormd die ook grote, onafhankelijke vrouweenheden kent. Te midden van de nachtmerrie van de Syrische burgeroorlog kreeg zo de hoop op zelforganisatie en emancipatie vorm. Deze bron van hoop werd vanaf het begin echter bedreigd: in een poging om het Koerdische zelfbestuur de das om te doen, sloot de Turkse regering de grens in het noorden. Ankara gaf ook steun aan de voorloper van IS toen zij nog ISIS heette en toen al de Koerdische regio's aanviel vanuit het zuiden.

IS verwierf grote hoeveelheden wapens toen het Mosul innam. Het Iraakse leger liet onder andere zware wapens achter die geleverd waren door de Verenigde Staten. Deze wapens werden door IS meteen naar Syrië gebracht om ze in juli 2014 in te zetten in een grootschalig offensief tegen Kobani, een centrum van het Koerdische zelfbestuur. De YPG, in de minderheid en met veel minder zware wapens, bereidde zich voor op een wanhopige verdedigingsstrijd. Maar opnieuw kwam er steun van buitenaf: mensen verspreid over de Turkse delen van Koerdistan doneerden geld, voedsel en medicijnen om het belegerde Kobani te steunen. Duizenden mensen zetten een tentenkamp op nabij de grens en vernielden het grenshek in een opvallende daad van burgerlijke ongehoorzaamheid, ze verbraken daarmee de Turkse blokkade.

Honderden PKK strijders daalden af vanuit de bergen en sloten zich aan bij de verdedigers van Kobani, net zoals vrijwilligers uit heel Koerdistan en leden van linkse Turkse partijen. Deze indrukwekkende

blijk van solidariteit had succes: het offensief van IS werd tegengehouden. Kobani houdt nog steeds stand en het democratische experiment van Rojava overleeft. Maar op het moment van schrijven is Kobani nog steeds bedreigd: eind september hernam IS hun offensief. IS terroristen zijn de stad binnengedrongen en verwickeld in huis-tot-huis gevechten met de YPG. Na lang weifelen besloot de VS de Koerdische strijdkrachten te steunen door IS posities te bombarderen.

De Koerdische bevrijdingsbeweging

Het offensief van IS in Syrië en Irak heeft voor het eerst in jaren de aandacht van de wereld gevestigd op de Koerden en op de tegenstrijdige westerse houding tegenover hen. Bondgenoten van het westen hebben op het minst de opkomst van IS getolereerd (en misschien zelfs gesteund) terwijl de Verenigde Staten en de Europese Unie de PKK – op het moment de organisatie die het meest effectief het verzet tegen IS organiseert – behandelt als een terroristische organisatie.

De Koerden zijn 's werelds grootste etnische groep zonder een eigen staat. Hun nationale belangen werden genegeerd door de grote imperialistische machten toen deze na de Eerste Wereldoorlog het Midden-Oosten opnieuw verdeelden. Zo'n 18 miljoen Koerden leven in Turkije, tussen de vijf en zeven miljoen in Iran, vijf miljoen in Irak en twee miljoen in Syrië.

De twintigste-eeuwse geschiedenis van de Koerden is er een van onderdrukking en verzet. Verschillende malen braken er opstanden uit voor nationale onafhankelijkheid, democratische vrijheden en culturele zelfbeschikking. In Iran kreeg na de Tweede Wereldoorlog een Koerdische staat vorm die loyaal was aan de Sovjet-Unie. Nadat deze verslagen was door Perzische troepen, zetten linkse Koerdische groepen hun strijd voort: eerst tegen de dictatuur van de Shah, daarna tegen het religieuze bewind van de moellahs. Lange tijd was Irak echter het centrum van het Koerdische verzet. Deze beweging bestond grotendeels uit twee bewegingen die tegen Saddam Hussein en voor een onafhankelijk Koerdistan streden: de conservatieve, aan tradities gebonden Democratische partij van Koerdistan (KDP) en de in ideologie wat meer progressieve Patriottische Unie van Koerdistan (PUK). De Koerdische vrijheidsstrijders, die bekend kwamen te staan als Peshmerga, werden echter de speelbal van verschillende buitenlandse mogendheden. Tijdens de Iraans-Iraakse oorlog van 1980-1988 steunde Irak de Iraanse Koerden terwijl Iran wapens leverde aan de Iraakse koerden. Tegelijkertijd steunde de VS hun toenmalige bondgenoot Saddam Hussein in het bloedige

onderdrukken van de Koerdische opstand. In het kleine Koerdische stadje Halabja werden massaal mensen gedood door gifgas – Duitse bedrijven hadden de bestanddelen daarvoor geleverd aan Saddam Hussein.

Met de inval van Saddam Hussein in Koeweit in 1990 veranderde het speelveld weer. Toen de eerste Golfoorlog uitbrak, werden de Iraakse Koerden potentiële bondgenoten van de VS. In ruil voor hun deelname aan de oorlog stelde de VS een no-fly-zone in boven de Koerdische gebieden in Noord-Irak. Onder dekking hiervan slaagden Koerdische strijders erin het Iraakse leger te verjagen uit deze gebieden. Ook tijdens de tweede Golfoorlog in 2003 vochten Iraakse Koerden aan zijde van de VS – hun beloning was een autonome regio na de val van Saddam Hussein. De regio, die enkel bestaat uit de door Koerden bevolkte delen van Irak, staat onder de controle van de PDK en de PUK. De PKK slaagde erin in Noord-Irak guerilla bases te openen voor hun strijd tegen de Turkse staat.

Ook in Turkije bleven de Koerden in opstand komen. De onderdrukking van Koerden is bijzonder zwaar in Turkije, voornamelijk omdat het bestaan van de Koerden als een afzonderlijke etnische en culturele groep het idee van een verenigde, etnisch Turkse staat zoals bedacht door de oprichter van het moderne Turkije, Mustafa Kemal Atatürk, tegensprekt. Koerden was het verboden hun eigen taal te spreken, Koerdische namen te gebruiken en zelfs om de letters X en W te schrijven – letters die bestaan in het Koerdisch, maar niet in het Turks. In de jaren zeventig kwamen er grote studenten- en arbeidsbewegingen op in Turkije en er vormde zich een heel scala aan sterke linkse partijen – waaronder de PKK. Deze werd opgericht in 1978 door een groep linkse studenten rond Abdullah Öcalan. De partij legde zich toe op een marxistisch-leninistisch programma en koos voor gewapende strijd met als doel een onafhankelijk, socialistisch Koerdistan. In 1980 grepen rechtse militairen de macht in Turkije en werd links in Turkije gewelddadig onderdrukt. De PKK, en andere linkse groepen, moest uitwijken.

De PKK vond een toevlucht in een trainingskamp in Libanon van het Palestijnse Volksfront voor de Bevrijding van Palestina (Popular Front for the Liberation of Palestine) en vocht samen met de Palestijnen tegen de Israëlische invasie van 1982. In 1984 begon de PKK zelf een hevige guerilla-oorlog in de Turkse delen van Koerdistan en verwierf daar massale steun. In de vroege jaren negentig stelde deze aanhang de PKK in staat een 'Koerdische intifada' te ontketenen die uitmondde in een reeks massale opstanden. Internationaal kreeg de PKK echter veel kritiek binnen links vanwege de autoritaire leiding van de beweging, inclusief het doden van interne opposenten, en het

nationalistische karakter van hun ideologie. Op 15 februari 1999 werd Öcalan gekidnapt door de Turkse geheime dienst (waarschijnlijk in samenwerking met de Israëlische Mossad) en sindsdien zit hij gevangen op het eiland Imrali. Als reactie op zijn arrestatie namen wereldwijd tienduizenden Koerden deel aan protesten. In Zwitserland werd het leger opgeroepen om gebouwen van de Verenigde Naties te beschermen tegen Koerdische demonstranten en in Duitsland vond een hele reeks betogingen en bezettingen plaats. Vier Koerden werden doodgeschoten toen zij poogden de Israëlische ambassade te bezetten, voor hun dood is niemand vervolgd.

Het verbod op de PKK

Tegen de tijd dat Öcalan gearresteerd werd, was de PKK al zes jaar lang verboden in Duitsland. [Duitsland heeft met meer dan 650.000 Koerden de grootste Koerdische gemeenschap van Europa]. In de vroege jaren negentig had de PKK in Duitsland 15.000 leden en was daarmee een van de sterkste linkse organisaties in het land. In Duitsland organiseerde de PKK verschillende demonstraties en politieke acties tegen de brute onderdrukking van Koerden in Turkije en de Duitse steun aan NAVO-partner Turkije. PKK-leden namen deel aan radicale acties als het blokkeren van snelwegen, en aanvallen op Turkse reisbureaus en kantoren van Turkse fascistische organisaties. Verschillende PKK-supporters zetten zichzelf in brand als protest. In 1993 verbood Duitsland de PKK om zodoende Turkije te helpen in de strijd tegen een van haar sterkste tegenstanders. Net zo belangrijk als dit streven was echter de golf van racistische, anti-immigranten hysterie die Duitsland toentertijd overspoelde. De campagne tegen de PKK, de zogenaamde 'Terror-Kurden', was veel heviger dan de juridische maatregelen tegen andere linkse groepen en het PKK-verbod kwam in feite neer op het politiek monddood maken van een van de grootste minderheden in het land. De VS en de EU volgden het Duitse voorbeeld snel en plaatsten de PKK op hun respectievelijke lijsten van 'terroristische organisaties'.

Alleen al het tonen van PKK vlag is nog steeds aanleiding voor de Duitse politie om demonstraties aan te vallen en te ontbinden. Sinds 2004 zijn er 4500 juridische procedures aangespannen in verband met PKK activiteiten. Sinds 1996 zijn meer dan 100 PKK functionarissen veroordeeld, in enkele gevallen tot gevangenisstraf. Nog in oktober 2014 omschreef het Duitse ministerie van Buitenlandse Zaken de PKK als net zo gevaarlijk als IS. In hetzelfde rapport werd het aanhoudende vermogen van de PKK om mensen te mobiliseren benadrukt: de PKK zou zo'n 1400 leden hebben in Duitsland en in staat zijn zo'n 50.000 Koerden en sympathisanten te mobiliseren. In

het begin van oktober maakten grote betogingen dit potentieel zichtbaar toen duizenden Koerden solidariteit met Kobani, het opheffen van het verbod op de PKK en vrijheid voor Öcalan's eisten.

Veranderingen in de PKK

Na de arrestatie van Öcalan volgde een fase van zelfkritiek en het ontwikkelen van nieuwe perspectieven in de Koerdische beweging. De PKK realiseerde zich dat enkel een staat geen garantie is voor democratie en vrijheid en gaf de eis voor een eigen staat op: in plaats daarvan kwam het streven naar 'democratisch confederalisme'. In de praktijk zou dit confederalisme neerkomen op een associatie van lokale democratische structuren van zelforganisatie en zelfbestuur binnen de bestaande staten. Binnen de partij kregen ecologische en feministische eisen meer aandacht. Öcalan's recente politieke geschriften tonen de invloed van de Zapatista's en de Noord-Amerikaanse anarchist Murray Bookchin. Binnen Turkije nam de PKK deel aan een brede alliantie met Turkse linkse organisaties, vrouwenorganisaties en organisaties van HLB'T's. De kandidaat van deze alliantie voor de Turkse presidentsverkiezingen, Selahattin Demirtas, haalde de afgelopen verkiezingen van augustus 2014 bijna 10 procent van de stemmen in een campagne die Koerdisch links samenbracht met het 'oude' Turkse links en de generatie van activisten die opkwam na de protesten rond het Gezi park.

Onder leiding van de PKK en haar zusterorganisaties zijn er in Koerdistan verschillende sociale bewegingen opgekomen voor democratie, onderwijs, gendergelijkheid en sociale gerechtigheid. Binnen de Koerdische bewegingen vormen deze bewegingen het linkse alternatief voor de corrupte en pro-imperialistische KDP en PUK. Deze twee partijen streven naar een onafhankelijke staat in Noord-Irak en hebben de steun van het westen – in ruil verwacht het westen ongehinderde toegang tot de lokale olievelden en het politiek buiten spel zetten van de PKK en haar bondgenoten. Er zijn sterke aanwijzingen dat de leiders van de Noord-Iraakse koerden opzettelijk hun troepen terugtrokken en de Yezidi's uitleverden aan IS om het westen te dwingen in te grijpen en wapens te leveren. Of het in de steek laten van de Yezidi's gepland was of niet, het resultaat was hetzelfde: de Peshmerga krijgen nu westerse wapens. Wat de conservatieve Koerdische groeperingen echter niet verwacht hadden, was de vastberaden inzet van de PKK ter bescherming van de Yezidi's en hoeveel sympathie dit de linkse Koerden bracht. Duizenden Yezidi's hebben zich aangesloten bij de PKK en de YPG en vormen hun eigen zelfverdedigingseenheden. Deze eenheden hebben grote

behoefte aan moderne wapens maar zullen deze niet krijgen van het westen voor wie de PKK en de YPG weinig meer dan terroristen blijven.

In antwoord hierop begon een aantal Duitse linkse groepen (Neue Antikapitalistische Organisation [NAO], Antifaschistische Revolutionäre Aktion Berlin [ARAB] en Perspektive Kurdistan) de campagne 'Wapens voor de YPG'. In enkele weken haalden zij 50.000 euro binnen. Een vergelijkbaar initiatief van de Deense linkse partij Enhedslisten droeg 7.000 euro over aan de PYD.

Tegen het PKK-verbod

Ondanks de behoefte aan wapens moet westers links niet oproepen tot wapenleveringen aan de PDK en PUK. Westerse hulp aan deze organisaties is alleen bedoeld om de invloed van de imperialistische mogendheden in de regio te stabiliseren en te versterken – de invloed van dezelfde mogendheden die eerst IS op hebben laten komen. Het is zeer waarschijnlijk dat dezelfde wapens in de toekomst tegen de PKK gebruikt zullen worden. In plaats van verstrikt te raken in een debat over het nut van westerse steun moet westers links eisen dat het verbod op de PKK opgeheven wordt. Het opheffen van dat verbod is het opheffen van het verbod op een van de belangrijkste linkse organisaties in het Midden-Oosten en een klap tegen imperialistische belangen.

Opheffen van dit verbod is politiek haalbaar. Zelfs conservatieve media beginnen te onderkennen dat het tegenstrijdig is dat het westen een de ene kant IS bestrijdt maar aan de andere kant de PKK verbiedt. Radicaal links moet in beweging komen om het PKK-verbod weg te krijgen – dat zou een concrete daad van anti-imperialistische, internationale solidariteit met progressieve en democratische krachten in het Midden-Oosten zijn.

Kobani en de Syrische revolutie

Harald Etzbach, 6 november 2014

De wereldwijde aandacht voor de strijd van Kobani tegen IS is terecht, maar het verband met de revolutie in de rest van Syrië wordt te vaak vergeten.

Sinds midden september wordt het vooral door Koerden bewoonde Noord-Syrische kanton Kobani (Arabische naam: Ain al-Arab) met als hoofdstad de stad met de gelijke naam, belaagd door strijders van de zogenaamde Islamitische Staat (IS, voorheen ISIS). Tot nu toe zijn er meer dan 600 mensen omgekomen, waaronder zo'n 300 IS strijders. Sommige schattingen gaan uit van het dubbele aantal. De verdediging van Kobani is in handen van de Volksverdedigingseenheden (YPG in de Koerdische initialen), de gewapende eenheden van de Democratische Unie Partij (PYD), van verschillende onafhankelijke islamitische brigades en eenheden van het Vrije Syrische Leger (VSL).

Kobani is naast Afrin en al-Hasaka/Cizîrê een van drie kantons die het in feite autonome gebied Rojava vormen. In juli 2012 trokken de Syrische regeringstroepen zich terug uit dit gebied, klaarblijkelijk als gevolg van een deal tussen het regime van Assad en de PYD. De gewapende eenheden van de PYD hielden zich afzijdig van de Syrische burgeroorlog en daarmee hadden de troepen van Assad een front minder waar ze zich zorgen over moesten maken (ongetwijfeld was het regime van plan om later, na het neerslaan van de revolutie in andere delen van het land, zich te richten op het 'Koerdische probleem').

In feite ging deze afweging voor beide zijden op, en met uitzondering van Aleppo waar Koerdische eenheden Koerdische wijken verdedigden, bleven grotere militaire confrontaties tussen de PYD en de troepen van Assad lange tijd uit. Van de andere kant kon hierdoor in Rojava relatief ongestoord een structuur voor zelfbestuur gevormd worden.

Dit proces is niet zonder tegenstellingen (zo trad de PYD repressief op tegen Koerdische basisactivisten, wat in de afgelopen zomer in meerdere steden tot protesten leidde) maar het in Rojava begonnen experiment is een bron van hoop, niet in de laatste plaats vanwege het samenleven van verschillende volkeren van het Midden-Oosten en vanwege de aandacht voor vrouwenrechten. Daarnaast biedt het hoop dat, in het aangezicht van de gemeenschappelijke vijand van de jihadi's van IS, eenheden van de YPG en het VSL nu samenwerken.

Turkije wil IS gebruiken tegen de beweging voor Koerdische zelfbeschikking en het Assad-regime heeft wezenlijk bijgedragen aan de opkomst van de terreurgroep. De aanval van IS op Rojava heeft aangetoond dat de poging om zich te isoleren en af te sluiten van de politieke ontwikkelingen in de onmiddellijke omgeving op zijn grenzen is gestuit. De ontwikkeling van Rojava is niet los te zien van de revolutie in andere delen van Syrië.

De Koerdische regio's zijn niet de enige delen van Syrië waar de Syrische revolutie geleid heeft tot nieuwe, radicale vormen van politieke organisatie. Verspreid door heel Syrië zijn honderden lokale comités en andere vormen van autonome zelforganisatie ontstaan. In tegenstelling tot het zelfbestuur in Rojava hebben in de rest van het land deze structuren niet de tijd en de ruimte gekregen om zich enigszins beschut te ontwikkelen – vanaf het begin waren ze het slachtoffer van het brute geweld van het Assad-regime en haar bondgenoten.

In tegenstelling tot Kobani hebben de andere Syrische steden waar vormen van zelforganisatie ontstonden nooit in het centrum van de aandacht van de internationale media gestaan. De val van Homs, een van de geboorteplaatsen van de Syrische revolutie, was een kanttekening bij het nieuws; de verovering van de Raqqa door IS een jaar eerder en de lokale protesten – waaronder veel vrouwen – tegen de jihadi's werden zo goed als niet waargenomen.

Deze onwetendheid houdt aan. Terwijl Kobani – terecht – voortdurend in het nieuws is, horen we bijna niks over de terreur die wordt uitgeoefend door de luchtmacht van Assad. Dagelijks gooit deze 'vatbommen' (ijzeren vaten gevuld met explosieven en spijkers) op Aleppo en andere steden. Wie heeft van al-Waer gehoord, het district in Homs dat nog steeds onder controle van de rebellen is en waar 200.000 mensen, de helft van hen vluchtelingen, belegerd en gebombardeerd worden door het Assad-regime? Nog minder horen we over hoe het verzet tegen IS niet beperkt is tot Rojava en Kobani. Over de executie van 700 leden van de al-Sheitat stam die in de provincie Deir ez-Zor tegen IS vocht kon je bij al-Jazeera lezen, verder bijna nergens. Ook is er bijna geen berichtgeving over de eveneens in Deir ez-Zor opererende guerrilla van de 'witte doodsgewaden' (Kufn al-Abiyyad, de macabere naam verwijst naar de doodsgewaden die de groepering gereed houdt voor IS-leden).

Nog irriteranter dan de selectieve blik van de media is het selectieve internationalisme van een groot deel van westers links. Sinds het begin van de aanval op Kobani hebben wereldwijd talloze grote betogingen plaatsgevonden waar links in grote getale aan deelnam

en die ze vaak heeft helpen organiseren. Er zijn goed bezochte informatiebijeenkomsten en linkse groepen zamelen geld in om de Koerdische verdedigers van Kobani te bewapenen. Dat is allemaal uitstekend, ook al moet gezegd worden dat sommige van deze groepen de Syrische revolutie de afgelopen drie-en-een-half jaar op z'n best koud liet.

Fataal is echter een internationalisme dat solidariteit afhankelijk maakt van etnische banden en zo het soort verdeeldheid reproduceert dat door regimes als dat van de Assad-clan gebruikt wordt om aan de macht te blijven. Het is een feit dat het zelfbestuur in Rojava een resultaat is van de Syrische revolutie en het overleven van dit project hangt af van de ontwikkeling en het succes van de gehele Syrische revolutie.

In Syrië is dit inzicht wijder verbreid. Eind oktober bracht het opperbevel van de YPG bijvoorbeeld een verklaring uit waarin de samenwerking van de YPG met eenheden van het VSL in de verdediging tegen IS benadrukt werd. Bovendien stelt de YPG zich niet alleen voor Rojava maar voor heel Syrië verantwoordelijk.

Westers links dat nu de straat opgaat voor Kobani en Rojava doet er goed aan zich de beroemde uitspraak van Malcolm X te herinneren: 'het is vrijheid voor iedereen of vrijheid voor niemand'. Alleen als we vrijheid en zelfbeschikking voor iedereen in Syrië verdedigen kunnen we ons geloofwaardig inzetten voor vrijheid in Rojava.

Kobani, de Koerdische zaak en de Syrische revolutie: een gedeeld lot

Joseph Daher, 12 oktober 2014

De Syrische stad Kobani, voor het grootste gedeelte bewoond door Koerden, wordt al een aantal weken direct bedreigd door Islamitische Staat (IS). Sinds het begin van het offensief van IS op 16 september 2014 zijn er al meer dan 550 mensen omgekomen, waaronder 298 IS-militanten, 236 Koerdische strijders en ongeveer 20 burgers. Er verblijven nog meer dan 12.000 burgers in bepaalde delen van de stad. Het IS-offensief tegen Kobani en de omliggende dorpen heeft geleid tot de gedwongen verplaatsing van meer dan 200.000 mensen.

De stad zou al heel lang geleden gevallen zijn als er niet verzet werd geboden door de Koerdische Democratische Unie Partij (YPD, die verbonden is met de PKK (Koerdische Arbeiderspartij) en haar militaire krachten, de volksbeschermingseenheden (YPG), alsmede de actieve deelname van minstens drie eenheden Arabische strijders in de stad: het revolutionaire bataljon Al Raqqa, het bataljon 'Noorderzon' en het bataljon 'Jirablis'. Op 4 oktober besloot het Vrije Syrische Leger (Free Syrian Army, FSA) ook duizend strijders te zenden om Kobani te helpen verdedigen.

De stad Kobani is een strategische locatie voor IS. Om te beginnen ligt de stad tussen de steden Cerablus en Tell Abyad, die beide al door IS bezet worden, en de inname van de stad zou IS een aaneengesloten gebied opleveren. Ten tweede is de stad ook een toegang tot Turkije.

Kobani, een sleutelplaats in de autonome regio Rojava

De stad Kobani is de op twee na grootste Koerdische stad van Syrië, en was de eerste Koerdische stad die bevrijd werd van het regime van Assad op 19 juli 2012.

Kobani is ook het centrum van een van de drie kantons (de andere zijn Afrin en Cizîrê) die zich tot 'democratische autonome regio's' hebben uitgeroepen, een confederatie van 'Koerden, Arabieren, Assyriërs, Chaldeen, Turkmenen, Armeniërs en Tchetchenen', zoals het wordt gesteld in de Preambule van het Charter van Rojava (de naam van westelijk of Syrisch Koerdistan). De ervaringen met zelfbestuur in deze regio's zijn zeer interessant, vooral waar het gaat om de rechten van vrouwen en van religieuze en etnische

minderheden. Toch zijn er ook nog tegenstellingen, vooral wat betreft de autoritaire opstelling van de PYD, die niet aarzelde om repressie uit te oefenen tegen andere activisten, of instellingen voor hen gesloten te houden.

We mogen niet vergeten dat de PYD, net als haar moederorganisatie PKK, een gebrek aan democratische geloofwaardigheid heeft waar het gaat over haar intern functioneren en haar verhouding tegenover andere organisaties die ze beschouwt als rivalen of die kritisch tegenover hen staan. Zo waren er bijvoorbeeld eind juni 2013 protestbewegingen in een aantal steden in Rojava, zoals Amouda en Derabissyat, tegen de repressie en arrestaties van Koerdische revolutionaire activisten door de PYD. De PYD is echter verre van de enige organisatie in dit geval in Syrië, en binnen de Syrische oppositie.

Dat mag ons niet verhinderen de Koerdische nationale bevrijdingsbeweging volledig te steunen in haar strijd voor zelfbeschikking in Irak, Syrië, Turkije en Iran tegen de autoritaire regimes die hen onderdrukken en/of hen verhinderen hun zelfbeschikking te realiseren. Daarom moeten we ook de verwijdering van de PKK van de lijsten van terroristische organisaties eisen, in Europa en elders.

We kunnen inderdaad de leidingen van de PKK of PYD bekritisieren voor bepaalde aspecten van hun politiek, maar zoals voorheen al gesteld, is het een fundamenteel principe voor revolutionairen dat we eerst alle vormen van bevrijdende en emancipatorische strijd onvoorwaardelijk steunen, voor we het recht hebben om kritiek uit te oefenen op de manier waarop ze geleid worden.

De coalitie, Turkije en de strijd tegen de Koerden

De bombardementen van de internationale coalitie geleid door de VS en gesteund door de reactionaire monarchieën van de Golf hebben het offensief van IS sinds 23 september niet kunnen stoppen. Op dat moment was IS 60 km van Kobani... Vandaag is IS verschillende wijken van de stad binnengedrongen. IS heeft ook al verschillende huizen en administratieve gebouwen vernietigd.

Deze militaire interventie toont eens te meer aan dat ze er niet op gericht is om de lokale bevolking te helpen in hun strijd voor vrijheid en waardigheid, maar de doelen van het Westers imperialisme dient, met instemming van het Russisch imperialisme en de verschillende regionale sub-imperialisten, of ze nu direct (Saoedi-Arabië en Qatar) of indirect (Turkije) deelnemen aan de coalitie, of zich er niet tegen verzetten zoals Iran. Al deze actoren willen een einde maken aan de

revolutionaire processen in de regio en de 'stabiliteit' herstellen, met autoritaire regimes die hun belangen dienen en niet die van de volksmassa's van de regio.

Van haar kant heeft de Turkse regering van de AKP eens te meer haar verzet getoond tegen elk project van Koerdische zelfbeschikking dat haar politieke belangen zou bedreigen. De Turkse regering beschuldigde de PKK er ook van terroristen te zijn op gelijke voet met IS. De Turkse regering wil met zulke beschuldigingen de Koerdische organisaties die op haar grondgebied of aan haar grenzen actief zijn, beschadigen, of ten minste sommige onder hen coöpteren.

Het belangrijkste doel van de Turkse regering is in feite te verhinderen dat er een Koerdische autonome zone ontstaat aan haar grens met Syrië. Dat is de reden waarom de regering in Ankara van de creatie van een bufferzone in Syrië een van haar belangrijkste eisen aan de coalitie en de internationale gemeenschap heeft gemaakt, en niet om zoals de regering Erdogan beweert om de gebieden te beschermen die door het Vrije Syrische Leger worden gecontroleerd, dat nu samen met de Koerdische krachten strijdt tegen IS.

In dezelfde context verhindert de Turkse regering nog steeds dat strijders van de PYD de grens oversteken naar Kobani om hun Koerdische kameraden te helpen in hun strijd tegen IS. De Turkse autoriteiten kondigden voor het eerst sinds 1992 de staat van beleg af in zes provincies van het land die grotendeels bewoond worden door Koerden na grote betogingen door leden van de Koerdische gemeenschap tegen de regeringspolitiek. Zij verwijten de Turkse regering de stad Kobani niet te willen helpen en het oversteken van de grens met Syrië door Koerdische strijders te verbieden.

Na vier dagen van rellen maakte de Minister van Binnenlandse Zaken Ekan Ala in een zeer zwaar officieel rapport bekend dat er 31 doden en 360 gewonden waren gevallen, naast meer dan duizend arrestaties en indrukwekkende materiële schade, vooral in het zuidoosten van het land waar voornamelijk Koerden wonen. De dodelijke en gewonde slachtoffers en de arrestanten waren in overweldigende meerderheid Koerden.

De leider van de PYD, Salih Muslim, riep Turkije op om strijders en wapens voor Kobani te laten passeren. Tegelijk verzet hij zich heftig tegen een interventie van het Turkse leger in de stad, wat volgens hem gelijk zou staan aan een bezetting. Van zijn kant waarschuwde de gevangene leider van de PKK Abdullah Öcalan ook dat de val van Kobani het einde zou betekenen van alle gesprekken om tot een vredesakkoord te komen die afgelopen twee jaar tussen Turkije en de

PKK werden gevoerd. Ter herinnering: er zijn nog steeds meer dan 8.000 Koerdische politieke gevangenen in Turkije, beschuldigd van terrorisme.

Kobani en de Syrische revolutie

De val van Kobani en haar bezetting door IS zou een dubbele nederlaag betekenen: voor het zelfbeschikkingsrecht van het Koerdische volk en voor de Syrische revolutie. Maar om duidelijk te zijn: niet het einde van beide processen.

Het autonome zelfbeheer van Rojava is een onmiddellijk en positief resultaat van de Syrische revolutie. Het zou nooit hebben kunnen bestaan zonder de massale volksbeweging van onderuit van de Syrische bevolking (van Arabieren, Koerden en Assyriërs samen) tegen het criminele en autoritaire regime van Assad. Dezelfde volksbewegingen staan schouder aan schouder tegen de reactionaire Islamistische krachten die hen in het verleden al aanvielen en hen vandaag in de Rojava-regio's aanvallen. Vandaag vechten het FSA en de Koerdische krachten zij aan zij tegen IS in Kobani, en er waren ook solidariteitsdemonstraties met Kobani in andere bevrijde gebieden in Syrië.

De revolutie van onderuit van de volksmassa's van Syriërs, Arabieren en Koerden, is de enige oplossing tegen sectarisme, racisme en nationaal chauvinisme. De zelfbeschikking van het Koerdische volk werd versterkt door de Syrische revolutie, en dit moet voortgezet worden. Het is een dialectische relatie, beiden zijn verbonden.

Een nederlaag van het Syrische revolutionaire proces en haar doelstellingen zou zeer waarschijnlijk ook het einde betekenen van de ervaring van de autonome regio's van Rojava en de hoop van het Koerdische volk om over haar eigen toekomst te beschikken tegenover heel wat vijandige actoren: het Westers- en Russisch imperialisme, Arabisch- en Turks nationalistisch chauvinisme, reactionaire islamistische krachten. Anderzijds zal het Syrische revolutionaire proces niet compleet zijn zonder de mogelijkheid voor het Koerdische volk om vrij over haar eigen lot te beslissen: afscheiding of gezamenlijke strijd met de democratische en progressieve krachten voor een democratisch, sociaal en seculier Syrië waarbinnen haar nationale rechten worden gewaarborgd.

Daarom moeten we ons verzetten tegen alle pogingen om zowel de Koerdische zelfbeschikking als het Syrische revolutionaire proces te ondermijnen, of ze nu van het regime van Assad, de islamistische reactionairen, de diverse imperialisten (VS en Rusland) of

subimperialisten (Iran, Turkije, Saoedi-Arabië en Qatar) komen. Hun lot is immers nauw verbonden.

We moeten ons tegen al deze contra-revolutionaire krachten verzetten, ze willen de volksbeweging verdelen door sektarisme en racisme.

Leve de Syrische Revolutie!

Leve de zelfbeschikking van het Koerdische volk!

Leve de solidariteit van de volkeren in strijd voor bevrijding en emancipatie!

Over Kobani, Rojava en de oorlogen tussen Irak en Syrië

Kamran Matin is geboren in Oost-Koerdistan en sprak met ons over de ontwikkelingen in het Midden-Oosten en de aanvallen van de ISIS bendes op Kobani een kanton in Rojava in West-Koerdistan.

9 november 2014

Kamran Matin is professor internationale politiek aan de universiteit van Sussex in Engeland en hij zegt over zichzelf: 'Ik ben in een Koerdische familie in Iran geboren. Als jongvolwassene heb ik de Iraanse revolutie meegemaakt. Die ervaring heeft mijn politieke bewustzijn vormgegeven en het was bovendien een periode van Koerdische autonomie in het Koerdische gedeelte van Iran. Mijn ervaring met de nationale bevrijding van Koerdistan dateert ook uit deze periode. Wat betreft mijn universitaire achtergrond, heb ik als eerste diploma ontwikkelingsstudies gedaan en vervolgens een masters en een doctoraat internationale relaties hier aan de universiteit van Sussex. Op dit ogenblik werk ik aan een artikel over de oorsprong van de huidige crisis in het Midden-Oosten met een nadruk op Irak en Syrië waar de crisis het meest explosief is. Ik hoop dat mijn onderzoek voor dit artikel een gedeeltelijke basis zal vormen voor een breder project over de Koerdische nationale bevrijdingsbeweging.'

Hier volgt het interview met Matin.

Gebruik makend van jouw onderzoek voor dat artikel, kan je ons de context en de historische achtergrond geven over Rojava en hoe het nu wordt aangevallen?

Het project heeft een tijdje stilgelegen. Daar, net zoals in andere delen van Koerdistan, heeft het Koerdische nationalisme een lange geschiedenis. De protestbeweging in Syrië werd een burgeroorlog door de repressie van die protestbeweging door het regime van Assad. De Syrische troepen trokken zich terug uit een aantal gebieden waar Koerden wonen, waardoor de Koerdische strijdkrachten en de PYD een soort zelfbestuur hebben ingesteld in de vorm van drie kantons in Efrin, in Ciziri en in Kobani. Het legt sterk de nadruk op deelname van onderop, op een egalitaire genderbenadering en een toename van de deelname van vrouwen op alle niveaus van het sociale, politieke en openbare leven. Het is ook sterk milieubewust, en inclusief in het benaderen van de verschillende taal- en etnische groepen die in deze regio wonen - en

die zijn zeer talrijk – alhoewel het telkens om kleine aantallen gaat. Het is duidelijk dat het begrip democratische autonomie de traditionele opvattingen over de natiestaat verwerpt. Het probeert de zogenaamde nationale kwestie te benaderen als deel van het bredere probleem van radicale democratie. Hoewel het de nadruk legt op het recht op zelfbeschikking, wordt de realisatie van dit recht niet beperkt tot het kader van de natiestaat.

Kan je iets meer vertellen over de aanvallen tijdens de recente jaren, op Rojava door Al-Nusra en nu door ISIS of Daesh? Waar kwamen die aanvallen vandaan?

Het Syrische leger trok zich terug uit deze regio en de PYD organiseerde de kantons. Dit wekte onrust bij de Turkse regering en alle rapporten suggereren dat dit de Turkse regering ertoe aanzette om al heel vroeg radicaal-islamitische krachten in de Syrische oppositie aan te moedigen en van wapens te voorzien om deze kantons en de Koerdische strijdkrachten als doelwit te nemen. Dit ging steeds verder en bereikte een hoogtepunt met de opkomst van ISIS of IS dat voortdurend de Koerdische krachten heeft aangevallen.

Kobani ligt al 18 maanden onder vuur. Na de doorbraak van ISIS in Irak, hebben ze hun aanvallen op Kobani opgevoerd. Kobani ligt middenin een groot gebied in Syrië en Irak dat door ISIS wordt gecontroleerd. Zonder Kobani zou ISIS een veel minder groot aaneengesloten gebied beheersen. Maar waarschijnlijk toen de aanval op Kobani eenmaal gestart was, is Kobani een symbolische inzet geworden gezien de snelle overwinningen van ISIS op andere plaatsen. Als Kobani niet kan worden ingenomen, zal dit erg demoraliserend en gênant zijn voor IS. In hun persmededelingen kan men ook zien dat ze over de Koerden en de PKK spreken als over 'murtad', wat in het islamitische discours betekent dat het gaat om moslims die de islam hebben verlaten.

Zou je iets kunnen zeggen over de houding van de VS inzake Kobani? Wat is de bedoeling van de VS?

Ik denk dat de VS de wapenleveringen opgedrongen kregen door hun verwarrende strategie, die trouwens volgens Obama een maand eerder niet eens bestond. Volgens mij verwachtten ISIS, de VS en Turkije dat Kobani snel zou vallen. Omdat dit niet gebeurde en de dagen voorbij gingen, werd de regering van de VS in toenemende mate in verlegenheid gebracht door haar passiviteit. En werd onder druk gezet door critici thuis, de republikeinen en anderen. Onder deze bijzondere omstandigheden kon de wereldpers rechtstreeks verslag uitbrengen. Dat deed de Daily Telegraph. En op een bepaald

moment werden de VS als het ware gedwongen te interveniëren. Maar het kon ook opgevat worden als een middel van de VS om druk uit te oefenen op Turkije om een actievere rol te spelen in de coalitie. Turkije wist wat de VS wilden en probeerde Kobani als drukmiddel te gebruiken om aan de VS bepaalde voorwaarden op te leggen. Het droppen van wapens vanuit de lucht en de financiële hulp dwongen Turkije uiteindelijk tot een draai van 180 graden in hun beleid door te zeggen 'wij kunnen het zonder jullie, wees dus niet te overmoedig'. Uiteindelijk hadden de VS dus niet zo veel te kiezen.

Op een bepaald niveau was het heel moeilijk uit te leggen dat men geen hulp gaf aan de PYD. Wat hieruit kan voortkomen is niet vooraf bepaald maar het hangt af van de krachtsverhoudingen, van de specifieke doelstellingen van de VS in hun onderhandelingen met de PYD en van wat de PYD zelf hierin wil en kan bereiken. Ikzelf geloof dus niet dat de VS een uitgewerkte strategie hebben. De VS bevinden zich in een onzekere situatie met Qatar, de Saoedi's en Turkije die elk hun eigen doelstellingen en hun eigen agenda hebben. Zonder hen is het hoogst onwaarschijnlijk dat de VS zouden hebben geïntervenieerd en zonder hun tussenkomst zou de Iraakse regering waarschijnlijk vallen en dat zou de buitenlandse politiek van de VS sinds de inval in Irak volledig bespottelijk maken. De VS bevinden zich dus in een moeilijke situatie en hun steun aan de Koerden betekent niet noodzakelijkerwijze dat er een samenzwering is.

Laten we het over Irak hebben. Heb jij commentaar in verband met de aanval op Shengal (Sinjar) en op het verschijnen van ISIS in Irak, het feit dat ze wapens veroveren? Door welke factoren werd dit mogelijk?

Ik denk dat die aanval niet onverwacht was. Het feit dat het zwak werd verdedigd door de KRG, de zogenaamde peshmerga's, had te maken met een naïef optimisme van de KRG over ISIS. Zij dachten dat ISIS vooral mikte op de centrale staat Irak en niet bijzonder geïnteresseerd was in een aanval op de Koerdische regio. Toen die aanval eenmaal begonnen was, trokken ze zich terug en alleen de YPG kwam de Yezidi burgers te hulp. Wie ook maar een beetje weet over de ideologie van ISIS en over hun project kan verwachten dat ze een naburige niet-moslim minderheid zouden aanvallen.

Kan je iets zeggen over de huidige situatie in Zuid-Koerdistan?

Op militair gebied is de verdediging nu beter. Maar vanwege de zwakke prestatie van de KDP krachten, is de rivaliserende partij, de PUK, nu politiek in de aanval en proberen ze politiek punten te scoren door die zwakke prestatie van de KDP naar voor te schuiven in het

bijzonder in de streek van Shengal. In verband met de oorlog in Kobani is de KDP heel stil en passief gebleven. Hoewel ze nu beweren dat ze bij Turkije druk hebben uitgeoefend om hulp te krijgen, hebben ze tot een paar dagen geleden publiekelijk maar heel weinig gedaan.

Hoe zit het nu met Turkije? Waar staat het vredesproces, de hernieuwde militaire acties en de politieke situatie in dat land?

Aan de Turkse kant werd het vredesproces nooit ernstig genomen. Er zijn bepaalde hervormingen gekomen maar de echte problemen werden nooit echt aangepakt – bijvoorbeeld de beruchte wet tegen terrorisme die de basis was voor de aanhouding en de gevangenhouding van duizenden Koerdische politieke activisten en ook anderen. Ondanks het feit dat dit een eis was van de PKK, is de situatie van Öcalan in de gevangenis is niet gewijzigd. Er waren dus erg weinig concrete stappen vanwege de Turkse overheid. Maar toch heeft niemand het vredesproces dood verklaard.

Officieel schijnen beide zijden zich in te zetten voor dat vredesproces. Ik denk dat de PKK nu veel zelfverzekerder zijn eisen naar voor zal schuiven vooral als Kobani erin slaagt de IS definitief te verslaan. Dan zal hun positie veel sterker worden. Zeker ook wanneer de PKK erin zou slagen een soort diplomatiek contact met de VS te behouden, waardoor vele Europese landen ertoe zullen kunnen worden bewogen om de PKK te schrappen van de lijst van terroristische organisaties. Dat zou de onderhandelingspositie van de PKK beïnvloeden. In vergelijking met een maand geleden staat de PKK er sterker voor in de vredesonderhandelingen. Voor de AKP zijn er ook de politieke manoeuvres in het licht van de komende verkiezingen. Volgende zomer zijn er algemene verkiezingen en de AKP beschouwt dit als een mogelijkheid om een meerderheid te behalen die nodig is voor een herziening van de Grondwet. Dit zou de weg openen voor een sterk presidentieel regime, ten gunste van de huidige president Erdogan zelf. Hiervoor heeft de AKP de stemmen van de Koerden nodig. We kunnen ons dus voorstellen dat de PKK en ook de BDP, de officiële wettelijke Koerdische partij in Turkije, die officiële plannen van de AKP begrijpen en in die lijn ook handelen.

Welke rol spelen solidariteitsprotesten nu in Turkije, de pogingen om de grens over te steken en ook de explosie van protesten in tientallen steden en de brutale repressie ervan? Kan je dit voor ons analyseren?

Deze actieve solidariteit heeft een lange geschiedenis. Toen Öcalan in 1999 gevangen werd genomen was er bijvoorbeeld een massaal protest in Iraans Koerdistan en meer dan 12 mensen werden in een

van de Koerdische steden gedood. Er bestaat een sterk gevoel van solidariteit bij de gewone Koerden met Koerdische landgenoten elders. De uiting van een dergelijke solidariteit wordt alleen maar beperkt door concrete omstandigheden. En met de moderne communicatiemiddelen is het organiseren van acties en betogingen veel gemakkelijker dan vroeger.

Kan je iets vertellen over de projecten in Rojhilat (gelegen in Oost-Koerdistan, Iran)? Kan je meer details geven over hoe daarover gediscussieerd wordt?

De zusterpartij van de PKK, de PJAK, heeft aangekondigd een nieuwe beweging op te richten met de naam KODAR, wat staat voor Democratische Maatschappij in het Oosten. Het werd beschreven als een beweging, niet als een politieke partij en lijkt meer op het systeem van het kanton Rojava: een radicale basisdemocratie van onderuit met een brede deelname van de vrouwen en de lagere klassen. Het verschil is dat er in Rojava gebieden zijn die gecontroleerd worden door de PYD. In Rojhilat is het eenvoudigweg een concept dat ze geleidelijk willen verspreiden. Dit heeft als voordeel dat ze op die manier de bestaande staatsvorm niet rechtstreeks aanvallen en zo de kans hebben een gesprekspartner te zijn van de Iraanse staat. De PJAK heeft verklaringen en brieven gepubliceerd waarbij ze aan de staat Iran voorstellen onderhandelingen te voeren voor een vreedzame oplossing van de Koerdische kwestie. De situatie is daar anders omdat, in tegenstelling tot Syrië waar de PYD de leidende kracht was en nog steeds is, dit in Iraans en Iraaks Koerdistan niet het geval is. Daardoor is de situatie complexer dan in het geval van Syrië en Turkije. In Iran zijn de partijen die niet aangesloten zijn bij de PKK waarschijnlijk globaal progressiever en radicaler dan de KDP en de PUK in Iraaks Koerdistan. Deze partijen zouden zich in principe meer op hun gemak voelen bij de PJAK en de PKK maar er zijn ook belangrijke onderlinge verschillen.

Kan je een algemeen commentaar geven op de huidige mogelijkheden voor de uitbouw van radicale politieke projecten? Kobani is nu een brandpunt van verzet geworden en het laat de mogelijkheid zien dat er een andere levenswijze in het Midden-Oosten kan voortbestaan. Wat is volgens jou de mogelijkheid voor het verspreiden van een radicale democratische autonomie in het Midden-Oosten?

Als de Syrische ervaring de slachting door ISIS overleeft, zullen we volgens mij een sterke mogelijkheid hebben voor een model van een

democratische ervaring in de regio. In een regio die geteisterd werd door een sektarisch en etnisch conflict, zal het formuleren zelf van dit type project door een plaatselijke kracht die een sterke legitimiteit heeft, uiterst belangrijk zijn. Maar ik twijfel er ook absoluut niet aan dat regionale actoren, in het bijzonder Turkije, alles in het werk zullen stellen om dat te ondermijnen. Er bestaan dus sterke mogelijkheden maar niets gebeurt vanzelf. Uiteindelijk hangt alles af van de bredere krachtsverhoudingen in de regio: de relatie tussen de PKK en de Turkse Staat, de relatie tussen de PKK en de PYD met de KRG, en op dit moment de vraag of de PYD in Syrië de aanvallen van ISIS zal kunnen weerstaan. Op dit moment is het van beslissend belang dat Kobani met succes verdedigd wordt.

Je noemde de sektarische conflicten. Kan je iets meer zeggen over de oorsprong van deze sektarische verdeeldheid in de oorlog in Irak of in Syrië?

De koloniale staten die na de val van het Ottomaanse Rijk werden gevormd hebben bewust de elite van de staat geselecteerd uit minderheden om hen op die manier zwak genoeg te houden zodat ze de koloniale heersers niet ter discussie zouden stellen maar toch ook sterk genoeg om intern de orde te handhaven. In Irak werd de soennitische minderheid door de Britten gekozen als overheersende kracht en in Syrië maakten de Fransen van de minderheid van de alawieten de dominerende kracht. Nadat de koloniale machthebbers verdwenen waren, hadden deze minderheden reeds grote politieke en economische belangen verzameld die ze met geweld zouden verdedigen. Dat geweld nam vanaf het begin steeds de vorm aan van etnische en religieuze twisten. Toch waren deze openlijk sektarische etnische conflicten nooit van dezelfde natuur als we nu zien; de mensen beschouwden de staat niet als een staat met een etnische identiteit, maar als een staat, die het doelwit was van hun ontevredenheid. De oorlog in Irak was hier een keerpunt in omdat de VS, geconfronteerd met de opstand van de machteloos geworden Arabische soennieten, bewust dat sektarisme ontplooid en gemanipuleerd hebben toen ze sjiitische milities toestemming gaven vele delen van Bagdad te zuiveren en ook elders in Irak op te treden. Een groot deel van de mankracht van ISIS zijn geen leden van ISIS maar wel gewone Arabische soennieten uit de regio. Zij haten de centrale staat, in dit geval de staat Irak of, in Syrië, het regime van Assad. Eenmaal lid geworden van ISIS, is het voor hen heel moeilijk hierop terug te keren omdat de andere zijde zonder onderscheid die gebieden aanvalt, wat de sjiitische milities op dit moment doen in Irak. Mensen worden lid van ISIS, niet omdat ze extreme salafisten zijn, maar omdat ze echte objectieve bezwaren hebben die ze

vertalen in een steun aan ISIS. Als ze eenmaal openlijk steun aan ISIS hebben gegeven, hebben ze alle schepen achter zich verbrand en is er geen weg terug. Ik denk niet dat ISIS sterk sociaal gesteund wordt. Het aantal kaders is ook klein. Maar ISIS bevindt zich in een uitgestrekt gebied waar de bevolking de andere kant zo sterk haat dat ze zich aan de kant van ISIS bevindt en niet aan de kant van de centrale staat.

Solidariteit met Kobani! Steun het Koerdische verzet!

Op de solidariteitsbijeenkomst met Kobani in Amsterdam op 16 oktober werd door Grenzeloos, de Internationale Socialisten, Doorbraak en Reinform onderstaande solidariteitsverklaring gepresenteerd. We vragen iedereen om deze oproep te ondertekenen en verder te verspreiden. Ondertekenen kan via een e-mail naar redactie@grenzeloos.org. We roepen ook op tot financiële steun aan het verzet in Kobani en van de Koerdische beweging. Donaties kunnen worden overgemaakt naar bankrekening NL25 INGB 0005 5716 38, t.n.v. Grenzeloos, o.v.v. 'Kobani'.

De fundamentalistische extremisten van de zogenaamde Islamitische Staat (IS) hebben het bloed van duizenden aan hun handen. De regering van Irak is niet in staat geweest hen te stoppen en verzaakt in deze strijd. De Syrisch Koerdische Partiya Yekîtiya Demokrat (PYD, Democratische Eenheidspartij) biedt echter hardnekkig verzet. Zij hebben vluchtende Yezidi's gered en helpen met het organiseren van zelfverdedigingstroepen. Zij zijn het meest effectieve verzet tegen de terreur van IS gebleken. Al wekenlang valt IS de Koerdische stad Kobani aan die wordt verdedigd door de PYD en hun Arabische bondgenoten. Het moedige verzet van de verdedigers heeft tot nu toe een nieuw bloedbad voorkomen.

De Turkse regering heeft de grens gesloten en blokkeert versterkingen bestemd voor Kobani. De stad is aan drie zijden omsingeld door IS en bijna geen wapens bereiken de verdedigers. IS beschikt over meer geavanceerde wapens en de financiële steun van internationale fundamentalistische netwerken.

IS is erop uit om de autonome Koerdische regio's in Syrië, bekend als Rojava, te vernietigen. In deze regio's poogt de Koerdische beweging een samenleving op te bouwen die gebaseerd is op zelfbestuur en gelijkwaardigheid – ongeacht religie, nationaliteit of sekse. Een maatschappijvisie als deze is een bedreiging voor de extreem-rechtse IS en de chauvinistische Turkse regering van Erdogan.

De internationale gemeenschap, in de eerste plaats de Verenigde Staten en de Europese Unie, toont opnieuw dat de levens van Koerden en hun recht op zelfbeschikking geen prioriteiten zijn. Er is praktisch niets gedaan om Turkije onder druk te zetten om de grens te openen voor Koerden of om de opmars van IS te stoppen. De VS en de EU laten opnieuw zien enkel geïnteresseerd te zijn in het

veiligstellen van hun eigen economische en geopolitieke belangen in de regio.

Wij, linkse activisten in Nederland, zijn ervan overtuigd dat de verdediging van Rojava en Kobani steun verdient. We beseffen dat we slechts een klein verschil kunnen maken, maar voelen ons verplicht om een concrete bijdrage te leveren. De afgelopen tijd hebben ondersteuners van de Koerdische beweging diverse solidariteitsacties georganiseerd. Wij steunen deze acties en roepen iedereen op om eraan deel te nemen.

De fundamentalistische terreur van IS kan het effectiefst lokaal worden bestreden, in een strijd tegen religieus sektarisme, racisme en nationalistisch chauvinisme. IS bestrijden vereist druk op de Turkse regering om te stoppen met hun pogingen om de fundamentalisten te gebruiken als wapen tegen de Koerdische beweging. De Turkse regering moet gedwongen worden om een einde te maken aan de gewelddadige repressie van de solidariteitsbeweging in Turkije.

Wij steunen de eis van de PYD en de internationale solidariteitsbeweging dat Turkije de grens opent, niet voor IS-strijders, maar voor versterkingen en voorraden naar Kobani. Net als de PYD wijzen wij elke interventie van het Turkse leger af om bijvoorbeeld een 'bufferzone' in de regio in te richten. Wij veroordelen het criminaliseren van de Koerdische beweging en de repressie in Turkije.

We roepen op tot financiële steun aan het verzet in Kobani en van de Koerdische beweging. Donaties kunnen worden overgemaakt naar bankrekening NL25 INGB 0005 5716 38, t.n.v. Grenzeloos, o.v.v. 'Kobani'.

Al het geld zal worden gedoneerd aan de PYD die het verzet in Kobani en Rojava organiseert. Zij zullen beslissen over hoe het geld besteed zal worden. De PYD is een legale organisatie – er is geen wettelijk bezwaar tegen steun.

Biji berxwedane Rojava! Lang leve het verzet van Rojava!

Ondertekenaars:

Grenzeloos
Internationale Socialisten
Doorbraak
ReInform
Gezi Solidarity NL
SAP-LCR België

Woordenlijst

IS, Islamitische Staat: een reactionaire, salafistische organisatie die met militaire middelen streeft naar een islamitische theocratie in onder andere Syrië en Irak. Tot juni 2014 stond de organisatie bekend als ISIS.

KDP (*Partîya Demokrata Kurdistanê*, Koerdische Democratische Partij): traditionalistische en conservatieve Koerdische politieke partij in Noord-Irak, geleid door de Barzani clan.

Peshmerga: gewapende strijdkrachten van de Koerdische Regionale Regering in de autonome regio van Iraaks Koerdistan.

PJAK (*Partiya Jiyana Azad a Kurdistanê*, Partij van Vrij Leven van Koerdistan): Koerdische guerrilla organisatie in Iran, zusterorganisatie van de PKK.

PKK (*Partiya Karkerên Kurdistan*, Koerdische Arbeiderspartij): ondergrondse linkse organisatie in Turkije, beschouwd als een 'terreurorganisatie' door de EU, VS, Groot-Brittannië, Canada, Australië en andere overheden.

PUK (Patriottische Unie van Koerdistan): Sociaaldemocratische politieke partij in Irak, geleid door de Talabani familie.

PYD (*Partiya Yekîtiya Demokrat*, Democratische Unie Partij): Koerdische politieke partij in Syrië, zusterorganisatie van de PKK. In de loop van de burgeroorlog in Syrië, creëerde de PYD een democratisch regeringssysteem in een semi-autonoom gebied in Koerdistan ('Rojava').

Syrische Nationale Coalitie: Volledige naam Nationale Coalitie van Syrische Revolutionaire en Oppositie Krachten. Paraplu van Syrische oppositiegroeperingen, onder andere door de EU en de VS erkend als de 'legitieme vertegenwoordiger van het Syrische volk'.

Syrische Nationale Raad: Syrische oppositie-groep, kantoor houdend in Istanboel. Tot 20 januari lid van de Syrische Nationale Coalitie toen zij deze verliet uit protest tegen deelname van de SNC aan onderhandelingen met het Assad-regime in de besprekingen van Genève II.

VSL (Vrije Syrische Leger): paraplu van verschillende Syrische gewapende rebellengroepen, in ideologie variërend van seculier tot islamistisch. Verbonden met de Syrische Nationale Coalitie.

YPG (*Yekîneyên Parastina Gel*, Volks Beschermingseenheden): Koerdische militie in Syrië met banden met de PKK en PYD.

Yezidi's: een religieuze minderheid in Noord-Irak, Noord-Syrië en zuidoost Turkije. De meerderheid van de 800.000 Yezidi's spreekt Kurmanji, Noord-Koerdisch.

Grenzeloos geschriften

- * Vakbondswerk aan de basis
- * De strijd voor een echt nieuwe vakbeweging
- * Links en de Syrische revolutie
- * Wat is ecosocialisme?
- * Democratisering van de economie
- * De lange mars van de SP
- * De vakbond terug aan de leden
- * De wortels van vrouwenonderdrukking
- * Nieuw Rechts in Nederland
- * Kapitaal en ongelijkheid, over het werk van Piketty
- * Kobani: de Syrische revolutie en de Koerdische beweging

Grenzeloos geschrift, een uitgave van Grenzeloos

Kobani: de Syrische revolutie en de Koerdische beweging

De strijd om de Koerdische stad Kobani heeft wereldwijd de aandacht getrokken. Maar wie zijn de verdedigers van Kobani en waar streven zij naar? En wat is het verschil tussen de politieke organisaties van Koerdisch links en de overheid van de autonome Koerdische regio in Noord-Irak? De Koerden zijn verspreid over Syrië, Iran, Irak en Turkije en strijden al decennialang voor zelfbeschikking.

Deze brochure schetst de politieke verhoudingen binnen de Koerdische beweging en het streven van Koerdisch links. Te midden van de burgeroorlog in Syrië is de Koerdische linkse beweging begonnen aan een experiment in democratie en zelfbeheer. Deze unieke ervaring werd mogelijk gemaakt door de Syrische revolutie en is een bron van hoop voor het Midden-Oosten. De internationale linkse beweging moet solidair zijn met deze beweging en zich verzetten tegen de criminalisering van Koerdische organisaties als de PKK.

redactie@grenzeloos.org